

Jo cantés (ImS 1)

(ALDC, IX, 2010. Jo cantés [ImS 1])

El plusquamperfet de subjuntiu del llatí clàssic, CANTAVISSEM, reduït a CANTÁSSEM en llat. vg. i passat a imperfect del mateix mode, va donar *cantàs* en cat. ant., conservat en bal. i punts del cat. nord-occ., aquí sobretot amb la var. *cantassa* 87 o *cantasse*, amb desinència per atracció de la persona 2 (*cantasses*) i 4-6 (*cantàssem*, *cantàsseu*, *cantassen*). Aquesta desinència -às (o -asse) es va canviar en -és (*cantés*), pròpia avui del cat. or. i parlars tort., per atracció de verbs de la classe II (*venés*, *batés*), mentre que el ross. i l'alg. van afegir una -i (*cantessi*), analògica del present d'indicatiu i de subjuntiu, i el nord-occ., una -a (*cantessa*), eventualment -[ɛ] (*cantess[ɛ]* 105, 110-113, 118, 145), -[e] (*cantess[e]* 120, 128) o -[ɛ] (*cantess[ɛ]* 104, 119), analògiques del present de subjuntiu, com *cantesso* 126 ho és de *canto*, *cantos*, etc.

El plusquamperfet d'indicatiu del llat. cl., CANTAVERAM, origen de *cantàram*,

va prendre en llat. vg. el valor de condicional (present en *fōra* i *haguera*), usat en cat. fins al s. XVI, però mantingut en val. assumint el valor d'imperfet de subjuntiu, des del s. XV (*cantara*, var. *cantare* 152-154). La resta de dialectes usaven aquesta forma amb el sentit d'anterioritat o possibilitat, que, en coincidir amb l'imperfet en -às, -és, va cessar d'utilitzar-se (s. XVIII).

Són formes normatives *cantés* (model *portés*), des del *DOrt*, 1917, i *cantàs* (model *portàs*), des de Fabra, 1918 (pàg. 70); la *GIEC* (pàg. 276) hi afegeix *cantara* i la *PEOLC Morfologia* (pàg. 27-28) considera *cantés* forma pròpia de l'àmbit general, mentre que *cantara* i *cantàs* són considerades formes de l'àmbit restringit (parlars valencians i parlars baleàrics respectivament); a més, *cantàs* hi apareix com a pròpia d'un registre molt formal en parlars valencians.

